SÄKERHETS- OCH INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN

Uttalande
2015-02-18

Dnr 2096-2014

Polismyndighetens IT-system OBS-portalen – uppföljning av samråd

1. SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har följt upp vilka åtgärder Rikspolisstyrelsen har vidtagit med anledning av nämndens samrådsyttrande den 21 mars 2013 om det nya IT-systemet OBS-portalen.

Nämnden konstaterar att Rikspolisstyrelsen inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra att känsliga personuppgifter används som sökbegrepp i OBS-portalen. Nämnden uppmanar den nya Polismyndigheten att införa tekniska begränsningar för sökningar på känsliga personuppgifter i systemet.

Fram till dess att tekniska sökbegränsningar har införts är det särskilt viktigt att Polismyndigheten genomför regelbundna och täta logguppföljningar för att kontrollera användarnas sökningar. Nämnden är mycket kritisk till att RPS inte har gjort några logguppföljningar i OBS-portalen över huvud taget, trots att det saknas tekniska sökbegränsningar i systemet.

Nämnden uppmanar även Polismyndigheten att snarast införa särskilda rutiner på nationell nivå för registrering av känsliga personuppgifter i OBS-portalen och att utvärdera tilldelningen av behörigheter i systemet.

Innan bristerna i OBS-portalen har åtgärdats bör Polismyndigheten så långt som möjligt undvika att behandla känsliga personuppgifter i systemet.

2. BAKGRUND

OBS-portalen är ett nytt nationellt IT-system för att sprida operativ brotts-, spanings- och kriminalunderrättelseinformation inom polisen. I systemet kan känsliga personuppgifter förekomma, det vill säga uppgifter om personers ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv. OBS-portalen har ersatt de

Postadress Box 22523, 104 22 Stockholm
Telefon 08-617 98 00
E-post sakint@sakint.se
Organisationsnummer 202100-5703
Besöksadress Norr Mälarstrand 6, Stockholm
Telefax 08-617 98 88
Webbplats www.sakint.se
Bankgiro 782-4329

olika polismyndigheternas lokala KUT-info, som nämnden tidigare har granskat och även kritiserat.[1]

Innan OBS-portalen togs i bruk samrådde Rikspolisstyrelsen (RPS) med Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden). Nämnden yttrade sig i ärendet den 21 mars 2013 (dnr 230-2012) och rekommenderade då sammanfattningsvis RPS att

- vidta åtgärder för att förhindra *sökningar på känsliga personuppgifter*,
- begränsa *behörigheterna* i systemet till användarnas behov, och
- införa särskilda rutiner för *registrering av känsliga personuppgifter*.

OBS-portalen togs i bruk den 1 oktober 2013. Den 23 oktober 2014 beslutade nämnden att granska vilka åtgärder RPS hade vidtagit med anledning av nämndens rekommendationer.

Den 1 januari 2015 inrättades den nya Polismyndigheten. Granskningen i detta ärende genomfördes medan RPS fortfarande var en egen myndighet.

3. NÄMNDENS GRANSKNING

Granskningen har avgränsats till de frågor som nämnden lyfte fram i samrådsyttrandet. Utredningen har genomförts genom att RPS har besvarat ett antal frågor om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av nämndens rekommendationer.

4. VAD GRANSKNINGEN HAR VISAT

RPS har sammanfattningsvis lämnat följande svar på nämndens frågor.

4.1. Förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter

Några tekniska lösningar för att förhindra eller försvåra möjligheterna till sökning på känsliga personuppgifter i OBS-portalen har inte införts. RPS utesluter dock inte framtida sådana utvecklingsinsatser. RPS har inte heller gjort någon logguppföljning av användarnas sökningar.

En ny informationsruta har införts som visas varje gång en användare loggar in i OBS-portalen. Rutan innehåller information om förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter och att de sökningar som användaren gör i systemet

[1] Nämndens uttalande den 22 januari 2013 ”Polismyndigheternas behandling av känsliga personuppgifter i KUT-info” (dnr 176-2013).

loggas. Det anges också vilka kategorier av uppgifter som utgör känsliga personuppgifter. Motsvarande information finns i handboken till OBS-portalen.

Utöver informationsrutan och handboken finns det inte någon särskild utbildning om känsliga personuppgifter för de användare som bara har läsbehörighet i OBS-portalen. De användare som har behörighet att lägga in nya uppgifter i systemet har däremot genomgått en särskild utbildning om den lagstiftning som styr vad som kan publiceras. Information om känsliga personuppgifter ingår också i många andra utbildningar inom polisen.

4.2. Alltför vida behörigheter

För närvarande har 22 427 personer behörighet att ta del av uppgifterna i den del av OBS-portalen som kallas OBS-info. Behörigheten innebär att användarna har möjlighet att komma åt alla notiser som publiceras i hela landet. Detta har ansetts nödvändigt för att den yttre personalen ska kunna utföra ett rationellt polisarbete.

I den del av systemet som kallas KUT-sam är det för närvarande 770 personer som har behörighet att ta del av uppgifterna. Behörigheterna i KUT-sam har fått en tydligare avgränsning än tidigare, men avsikten är fortfarande att i princip alla som arbetar inom underrättelseverksamheten ska ha tillgång till uppgifterna.

4.3. Rutiner i samband med registrering av känsliga personuppgifter

Vid införandet av OBS-portalen uppmanade RPS varje polismyndighet att införa dokumenterade rutiner för nödvändighetsprövningen vid registrering av känsliga personuppgifter i systemet. Vid övergången till en samlad polismyndighet ökar möjligheterna att i stället fastställa nationella rutiner för prövningen.

5. NÄMNDENS BEDÖMNING

5.1. Förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter

Nämnden konstaterar att RPS inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra sökningar på känsliga personuppgifter i OBS-portalen. Detta är särskilt allvarligt med hänsyn till att det rör sig om ett system som har ett mycket stort antal användare och där det är möjligt att göra så kallade fritextsökningar. Det ska också beaktas att uppgifterna i systemet till stor del behandlas i underrättelseverksamhet – en typ av behandling som är särskilt känslig ur ett integritetsperspektiv.

Nämnden uppmanar Polismyndigheten att införa tekniska begränsningar för känsliga personuppgifter som sökbegrepp i OBS-portalen. Datainspektionen har i sitt samrådsyttrande om OBS-portalen från den 25 april 2013 (dnr 1741-2012) behandlat frågan om hur sådana begränsningar kan utformas. Ett alternativ är att känsliga personuppgifter görs icke sökbara i varje enskild notis där de förekommer genom att de ”avindexeras”. Ett annat alternativ är att sådana ord som typiskt sett kan vara känsliga personuppgifter görs icke sökbara i hela systemet.

Fram till dess att tekniska sökbegränsningar har införts är det särskilt viktigt att Polismyndigheten genomför regelbundna och täta logguppföljningar för att kontrollera att användarna inte gör sökningar på ord som kan utgöra känsliga personuppgifter. Nämnden är mycket kritisk till att RPS inte har gjort några logguppföljningar i OBS-portalen över huvud taget, trots att det saknas tekniska sökbegränsningar i systemet.

Nämnden ser positivt på att alla som är behöriga att lägga in nya uppgifter i OBS-portalen får utbildning om de regler som gäller för behandling av känsliga personuppgifter. Det är också positivt att RPS har infört en informationsruta i systemet om förbudet mot sökning på känsliga personuppgifter. Med hänsyn till att inte alla användare har någon särskild utbildning om vad som är en känslig personuppgift anser dock nämnden att informationen i rutan, eller i vart fall motsvarande information i handboken till systemet, bör utvecklas med konkreta exempel på ord som kan vara känsliga personuppgifter.

5.2. Alltför vida behörigheter

Nämnden konstaterar att RPS inte har motiverat de vida behörigheterna i OBS-portalen på ett tillfredsställande sätt. Nämnden har förståelse för att viss information behöver spridas till flertalet anställda inom polisen. Nämnden ifrågasätter dock om drygt 22 000 användare i OBS-info har behov av att kunna läsa och söka i alla typer av notiser från hela landet för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Nämnden uppmanar därför Polismyndigheten att på nytt utvärdera tilldelningen av behörigheter i OBS-portalen.

5.3. Rutiner i samband med registrering av känsliga personuppgifter

Nämnden uppmanar Polismyndigheten att snarast införa rutiner på nationell nivå för den noggranna prövning som ska ske innan en känslig personuppgift registreras i OBS-portalen. Rutinerna bör enligt nämnden lämpligen utformas så att den som ska registrera personuppgiften först måste samråda

med någon annan, exempelvis sin närmaste chef, och att det på något sätt dokumenteras att en särskild prövning har gjorts i det enskilda fallet.

5.4. Avslutande kommentarer

För närvarande är behörigheterna i OBS-portalen mycket vida, samtidigt som det saknas tekniska begränsningar för sökningar på känsliga personuppgifter i systemet. Innan dessa brister har åtgärdats bör Polismyndigheten så långt som möjligt undvika att behandla känsliga personuppgifter i OBS-portalen.

Sändlista:
Polismyndigheten (Rikspolisstyrelsens dnr A465.175/2014)

Kopia för kännedom:
Datainspektionen